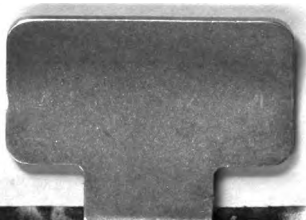

NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN

144763-B

ALT-

144763 B

120. H. 2/1

D i s s e r t a t i o

i n a u g u r a l i s

D .

**Luxu in medicamentis,
ejus fontibus et damno.**

Quam auctoritate et consensu

**Illustrissimi ac Magnifici Domini Praesi-
dis et Directoris, nec non Clarissimorum**

D. D. Professorum,

**pro Doctoris Medicinæ laurea rite adipiscenda,
in Antiquissima, ac Celeberrima Universitate
Vindobonensi**

publicae Jatrospororum disquisitioni submittit

G a o r g i u s C o n s t. R o s a,

Vallachus Voscopolitanus

ex Maced.

**In Theses calci operis adnexas disputabitur in
Universitatis Palatio die Mensis
Aprilis 1812.**

hora

Viennæ Typis Antonii de Haykul.

M. DCCG. XII.

Ad morbos propulsandos non multis et multiplicibus,
sed admodum paucis selectis natura opus habet remedijs.

Frid. Hoffm. Diss. phys. med.
de medic. selectis.

V I R O

PERILLUSTRI, CELEBERRIMO,

AC DOCTISSIMO

J. VAL. NOBILI AB HILDENBRAND,

**SAC. CAES. ET REG. APOST. MAJEST. A
CONSILIIIS, NOSOCOMII UNIVERS. VINDO-
BON. DIRECTORI, PATHOL. ET THERAP.
SPEC. NEC NON PRAX. CLIN. In ANTI-
QUISS. AC CELEBER. UNIV. VINDOBON.**

PROFESS. P. O., REG. ACAD. SCIENT.

GOETTING., SOCIET. SYDENH.

HALLENS., ET PHYSIC.

MEDIC. ERLANG. SO.

DALI, etc.

110

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

OF THE

PHYSICAL SCIENCES

A REPORT ON THE PROGRESS OF
RESEARCH IN THE PHYSICAL SCIENCES
DURING THE YEAR 1954
BY
THE PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILLINOIS
1955

Cui potius hasce Pieridum primordia com-
mendem **VIR PERILLUSTRIS** ! quae **TIBI**
TIBI qui primus me aegris auxiliatrix porri-
gere manus studiosissime docuisti, et omnes,
in quos juniores Medici aegrotantium cum
damno allidere solent, syrtes paterne mihi
ostendisti. Sed ut hoc summum sit, quo
TIBI tantopere obstringor, ut ingrattissimus
essem, nisi ea, quae abs **TE** accepi, quan-
ti a me facienda sint, agnoscerem, et
omni tempore testarer; aliae tamen adhuc
mihi haud minoris momenti rationes sup-
petunt, ob quas inaugurale hoc specimen
illustri **TUO** nomini inscribo. Per biennii
enim, et quod ultra excurrit, temporis spa-

tuus **TE** Moderatorem affabilissimum, com-
mensorum meorum Promotorem solertissi-
mum, Benefactorem egregium, et Patrem
sanne sollicitam cognovi, colui, nunc
quoque revereor, semperque venerabor.
Singularis igitur **TUA** benevolen-
tia, et flagrantissimus **TUUS** mei
amor sunt in esse sortis columina.
-156- Neque levis est, qui dissertationi huic-
te accedit, splendor ex **TUA** in Scientia et
Arte Medica emicans Eruditione, quam,
cum mea praecordia pro dignitate efferre
non possunt, praetereo, metuens, ne immi-
nuam ea, quae magnitudine sua tollunt
spem amplificandi. Novit eam Augustissi-

mus Imperans, novit quoque zelum TUUM
ac perspicaciam in rite administrandis iis,
quae ad sublevandum adfectum genus hu-
manum spectant; ideo praelare TUO. Pro-
fessoris muneri etiam illud Directoris
Nosocomii Universalis nuper adjun-
gere gratiosissime dignatus est. Pudet me
profecto vehementer, majus quidpiam TIBI
a me sacrari non posse; sed mola salsa li-
tat, qui thura non habet; demitar mihi quo-
que rubor, quum id TIBI offero, quod omni-
no TUUM est: remediis quippe paucis et
certis, vilibus et aptis, simplicibus, ac plu-
rimum vernaculis morbos felicissime im-
petere nos et docuisti et doces.

Accipe itaque **VIR PERILLUSTRIS!** pagellas hasce candidissimum ac gratissimum animum meum undique spirantes sereno, ut soles, vultu, meque **TUI, TUAEQUE** charissimae Familiae ad cineres usque memorem futurum, iisdem, quibus hucdum obsequentissimum discipulum **TUUM** affecisti, gratis cumulare perge. Has ego ut rite promerear, omnibus semper adnitar viribus. Vale, vige, et fave

TIBI

*Dabam Viennae die
18. Mensis Martii 1842.*

observantia
adstrictissimo
Georgio Ro'sa.

ejusmodi negotium perficiendum non unus, sed unanimes plurimorum consensus requiritur; huic autem obstaculo illud est, quod Kretschmarus notavit: quemvis nimirum Medicum sua habere remedia, suam apud ipsum multiplici applicatione fiduciam lucrata; deinde ita plerosque, ait ille, esse constitutos, ut a sua medendi norma recedere nequiquam velint.

Sed et illud in limine præmittendum habeo: ne quis videlicet sibi persvadeat, præsens opusculum res quasdam novas, et propriæ cognitionis penu depromtas continere, in aquila enim ista incipientibus tantum sapere propinata delphinos natate qui doceam ego? — Universale solum circa luxuriam in medicamentis iudicium Orbi erudito substerno. Quocirca virorum in naturæ Lycæo optime versatorum eximia super hac materie scripta legi non pauca, omnia non potui, quum eorum plura nec possideam, nec ad manus mihi devenerint, etsi studiose undique ea conquissiverim. Itaque si labor hic meus qualisqualis aliqua saltem ex parte doctis probabitur, lætabor sane magnopere; sin minus, ipsa conaminis conscientia mihi solatio erit, et, quidquid Viri manu mente et opere in Medicina exercitatissimi in hisce pagellis aut corrigendum, aut improbandum iudicabunt, grata id docilitate agnoscam.

omissis, quod cum adsculis suis Paracelsus invenire satagebat, si possideremus; non solum tutius et facilius omnes sanaremus morbos, sed quanto quoque labore sublevaremur! quo plurimas hodie vitæ dies noctesque terimus, ut penitissime adfectas corporis partes indagare, et medicamenta morbo, parti eo pressæ, ægri sexui, ætati, vitæ generi, aliisque sedulo Medico observandis adjunctis congrua subministrare valeamus. Sufficeret profecto tum scire, hominem ægrotare; nulli foret usui indefessum Anatomix navare studium; tot animalia, tot mineralia, tot plantas, quæ omnia non per se tantum sola, sed diversimode etiam aliis sociata, mixta, cocta, tusa, varioque præparata artificio medicaminum

Notiones præviæ.

Παύσησον, quod cum adsculis suis Paracelsus invenire satagebat, si possideremus; non solum tutius et facilius omnes sanaremus morbos, sed quanto quoque labore sublevaremur! quo plurimas hodie vitæ dies noctesque terimus, ut penitissime adfectas corporis partes indagare, et medicamenta morbo, parti eo pressæ, ægri sexui, ætati, vitæ generi, aliisque sedulo Medico observandis adjunctis congrua subministrare valeamus. Sufficeret profecto tum scire, hominem ægrotare; nulli foret usui indefessum Anatomix navare studium; tot animalia, tot mineralia, tot plantas, quæ omnia non per se tantum sola, sed diversimode etiam aliis sociata, mixta, cocta, tusa, varioque præparata artificio medicaminum

rent. 1.) Ita nulli terrae angulo in morborum
expiatione desunt remedia, secus inflictæ foret
mortalibus poena sine solatio, et fames imperata
sine cibo.

Medicamina vero homines morbis oppesuisse,
non ratione ductos, sed necessitate adactos luctu-
leptèr demonstrant instinctus atque naturæ huma-
næ vis, in propria salute tuenda, cunctisque, quæ
irruunt, malis oppugnandis sollicita. Ecquid
anim aliud sunt rerum appetitus, quos in homi-
nibus male habentibus sponte obortos ceruimus
et miramur, dum dolor et anxietas mentem exa-
gitat, et ad obtinendum auxilium cogit? Exem-
plum est in febricitantibus aquosa et acida auidè
haurientibus, carnem vero pisces et ova fastidi-
entibus. Puella chlorotica cretam calcemque ro-
dendo, malo mederi nititur, nulla animi præden-
tia, sed indita vi edocta. Febre putrida corre-
pti appetunt acida, quamvis hæc putredini adver-
sa esse, profunde ignorent. Ex similibus effecti-
bus innotuit certorum remediorum efficacia. Ne-
que exiguus est numerus illarum herbarum, qua-
rum vis ex naturali brutorum instinctu cognita
est; quin si Plinio fides, etiam venæ sectio-
nem et clysmatum usum ab animantibus edocti sunt
homines. 2.) Sed et fortuiti casus non raro aggro-
rum salute excepti notam reddiderunt mortalibus

1.) K. Sprengel Versuch etc. pragm. Gesch. der
Arzneyk. II. Aufl. II. Th. S. 20 — 30.
2.) Hist. Nat. L. VIII. c. 26. — 27.

salubritatem variarum rerum. Ita narrat Villisi-
us 1.) puellam vanustam epilepticam, morbi in-
sulta impulsam supra prunas corruisse, atque pu-
re ex ambusta parte fluente, a cataptosi liberam
mansisse. Hinc usus inustionum, scarificationum,
et setaceorum in hoc morbo notus. Relatum
porro accepimus, antisepticam Scordii vimque
fortuito fuisse detectam casu, quum nempe ad-
verteretur, militum in acie caecorum cadavera
prope Scordium delitescens minus, quam alia
putruisse. 2.) Non minus ex eventu opinioni con-
trario nata est cognitio virtutis medicamentorum.
Ita dum exhibita Ipecacuanha vermes expellan-
tur; vel dato, ad inducias morbo ferendas opioq;
ipse morbus augetur; vel cum spiritus vitrioli et
rore instillatus oculo, ophthalmiam sanavit. 3.)
Multorum item remediorum vis manifestata est
experimentis extra corpus institutis, summa se-
dultate dijudicatis, et debita sub cantela ad cor-
pus vivum translatis. Sic nobis consistit multe-
rum antiseptica vis, terrarum, et alcalinorum
in domando acido efficacia, etc. 4.) Plurimorum
vero salutaris facultas eruta est ex attenta ob-
servatione phenomenorum, quae assumpto reme-

1.) Pathol. cerebr. c. 4.

2.) Phil. Ambr. Marherr. Praelect. in Herm-
Boerh. Inst. Med. Tom. I. p. 42.

3.) J. H. Schulzii. Diss. de inexp. medic. off. Hal.
1739.

4. F. J. Voltelen. Pharmacol. univ. P. I. p. 18.

ditio in corpore oboriri solent, vocando simul in subsidium analogiam justo ratiocinio institutam. Hoc observandi studium Veteribus supra quam dici potest, fuit cultum. Hæc enim videntur fuisse Medicinæ primordia, inquit Illustrissimus Swietenius, dum illa, quæ in se ipsis vel aliis ægrotantibus viderant profuisse, svadebant iterum aliis hac spe, ut prodessent similiter. 1) Atque his modis factum est, ut diversa pro diversis malis eradicandis innotescerent remedia.

Sed primævis hominibus corpore donatis desidia et insanis voluptatibus necdum lacessito, modoque vivendi simplici utentibus, procul dubio admodum angusta esse debuit penus pharmaceutica. Illa enim sola placuerat naturæ esse remedia, paratu vulgo, inventu facilia, ac sine impendio, ex quibus vivimus. 2) Et verissime ait Romanus Philosophus: Medicina quondam paucarum herbarum fuit scientia. Nec est mirum, tum illam minus habuisse negotii, firmis adhuc corporibus, et facili cibo, nec per artem voluptatemque corrupto. 3) Simulac vero serior ætas otio et cupiditatibus dedita sobrium vivendi morem, quo cani ejus meruere Majores, declinare, luxuriaque et perdita ex Apicii mensis ciborum ingluvie delectari coepit: pænæ loco plu-

1.) Comment. Aphor. §. 10.

2. Plin. Hist. Nat. L. XXIV, c. 1.

3.) Luc. An. Seneca Epist. 95.

res emergentes morbi plurimum medicaminum in-
 vitarunt necessitatem. Illis dein temporibus,
 queis diversæ sectæ mox varias sibi de medica-
 tricibus corporum viribus effingebant hypothèses,
 mox ridiculis adhærebant superstitionibus, mox
 innumeras fatuas laudabant compositiones, mox
 talia ad medelam transferebant, quæ nihil sunt
 nisi rationis entia, et svavia sed vana imaginatio-
 nis ludibria, foede luxuriabatur Ars salutifera me-
 dicaminibus, nam innumerae existebant Aquæ
 destillatæ, balsama, essentiæ, extracta, magi-
 steria, emplastra, liquores, pulveres varii, pilulæ,
 tincturæ, unguenta, diversæ animalium partes,
 uti dentes, pulmones, unguulæ, pili, ossa, imò
 (pudet, pigetque effari) testiculi, priapi, sterco-
 ra, loxium, aliaque absurda, de quorum salu-
 taribus viribus dubitare, piaculum tum fuisset et
 crimen læsæ facultatis. Hoc non satis; nam ne-
 que auro, neque adamanti, neque aliis gemmis,
 margaritisque pretiosis parcebatur, quæ in thecis et
 pyxidibus asservata officinas ornabant, ægris vero
 propinata, eorum corpora onerabant, terribiles se-
 rius edentia strages. Dies me deficerent, si adhuc
 omnia illa et singula recensere vellem, quæ cir-
 cumforaneorum fraudibus magni nominis et omi-
 nis esse prædicabantur.

Pretiosa hæc, frivola et sordida nequaquam
 continebuntur præsentis dissertationis ambitu,
 siquidem in sublestam eorum fidem, suspectam
 opem, et atrocem, aut saltem nullum effectum,
 dudum jam seduli Naturæ scrutatores dixerunt,
 ut adeo de suis hodie detrusa subselliis, æterna
 obli-

— 147 —
oblivionis caligine damnata squaleant. Illa solum isthic respicientur, quibus casta Virorum rationalis praxeos amantissimorum experientia ductrice luxuriare Medicinam novimus.

Tota autem opella absolvetur duobus capitibus, quorum primum Fontes luxus pharmaceutici continebit, postremum ejusdem Damnum sistet, adnotatis simul suo ubique loco clarissimis luminibus, quorum luce collustratus huncce ego perfecti laborem.

geries ex neglectu justæ morborum διαγνώσεως (leviora alia si demas) torrentis mare profluxit 1). — Sed morborum curam, stabilita rite diagnosi, maximopere quoque dirigit selectio remedium, quæ efficacia, pluribus momentis indicantibus satisfacienda, vernacula, morbo, ægro, ejus ætati, sexui, etc. respondentia esse debent 2). Ex omnibus hisce bene pensitatis tres principes Luxuriei in medicamentis fontes elucet: Indicatio nimirum injusta, Selectio medicaminum prava, et Inepta præscribendi ratio. Ad hos reliqui ceu ad summa puncta commode reduci queunt. Perpendamus singulum ordine,

I.

Indicatio injusta.

Omnis Artis Medicæ vis in legitima indicatione consistit, hujus enim defectu deerit justa medendi methodus, qua ceu una Dianæ lampade clarissime videtur: sine ea vero sole etiam lucente per cœcos erratur Mæandros, remedia inepte exhibentur, omni momento mutantur, alia aliaque conquiruntur, atque hoc pacto luxui præberi campum quis non videt? Re-

B 2

1) Frid. Hoffm. Diss. phys. med. de medic. select.

2) Val. ab Hildenbr. Init. Inst. clin. p. 155. —
Inst. Pharmac. p. 603.

recte igitur Angliæ lumen 1) dicit: In eo præcipue stat Medicina practica, ut genuinas indicationes expiscari valeamus, non ut remedia excogitemus, quibus illis satisfieri possit. Apposite quoque huic facit illud venerandi Praeceptoris (mei 2): Claræ indicationes præ ceteris ad simplicem medendi rationem ducunt.

Quum autem medicamina, quæ corpora naturalia considerata, aegro corpori, dum quocunque modo applicantur, haud aliter agere videantur, quam viribus sibi inditis, quum per ratione svædeat, atque accurata observatio deceat, eorum vires absolvi mutatione tum in organorum vivorum materie ac viribus, tum in semetipsis peracta: planissime patet, vires summam constituere potestatem, qua functiones corporis sustententur, morbi prævertuntur aut sanantur, morsque repellitur. Itaque saluberrime monet L. B. Störk 3), in morbo corporis constitutionem et vires aegri præbe esse considerandas; et immortalis Swietenius 4) sub viribus in aegro corpore sanitatis residuum intelligit, diserteque dicit, indicationes, quæ eas rite dirigere, ac sustentare intendunt, jure primum mereri locum. Ejusdem mentis est etiam celeberrimus Hufeland 5), cunctique rationales Medici. Ast Medici officium est, non vires solum

1) Th. Sydenh. Op. Med. Praef. p. 33.

2) Val. ab Hildenbr. Rat. med. Tom. I. p. 257.

3) Praef. Med. Pract. p. 1.

4) Comment. Tom. II. §. 598. n. 1.

5) System der pract. Heilk. I. B. S. 196.

aegri, sed omnia quoque, quae in homine secundum naturam sunt, vitam nempe huiusque statum, morbum presentem, huius indelem, causam, gradum effectusque scire oportet. Jam nunc, quibus illegitima indicatio remediis fons liquoris pharmaceutici esse possit, sequentia ostendent.

Qui aphorismi huius: In morbis vere compositis pro quo vis separata morbo separatae indicatio potius sunt querendae, rectum non concipiunt sensum, quod vis symptomata morbi instar per se subsistentis perpendentes, vires hominis diversimode in morbis laedi autumant, quo fit, ut multiplices fermentur indicationes, medicaminum sylvam foetidantes, quae succideretur sane, si eum doctissimo Gall 2) natura morbi probe cognita vires in aegris aut moderate constitutas, aut exorbitantes, aut in actionibus suis obrutas, aut langventes, aut demum exhaustas esse posse unusquisque concederet.

Ut ut vero aegri viribus per Medicum debite consultum sit; morbi causa tamen si non investigetur sedulo, et, dum licet, dumque nihil, quod serius denunciaretur, salutis periculum terret, non aufertur, aut non enervatur opore remedium, quae effectum sistunt summe efficacem, luxuriabitur nisus medendi medicamentum.

1) Herm. Boerhaave Inst. med. §. 1069. 1083 — 84.

2) Philos. — medicin. Untersuch. über Nat. und Kunst. S. 459 — 550.

tis, et actionem morbi nequaquam infringet 1). Exemplo sit aeger aetatis virilis, corporis robusti, habitus apoplectici, qui vomitu, cujus incarcerata hernia causa est, multum cruciatur. Si jam in cura herniam morbo faventem despiciatui duxeris, luxuriabit medendi methodus antiemetica, emollientibus, eccoptoticis, fors et aloëticis, opio aliisque narcoticis re infecta, ubi sola Cheirurgi manus cum vilius pharmaceuticis satellitibus liberaret virum furiarum cruciatibus.

Nec minus luxuriosi sunt illi, qui morbi συμπτώματα nimis considerant, atque eorum quodvis separato impetunt remedio 2). Ea prodigam praxim! Aliquis torquetur hæmorrhoidibus, eodem plane tempore hinc alvus ei obstructa est, illinc flatulentia vexat; hinc cephalalgia furit, illinc anorexia infestat; accersitus Medens singula hæc symptomata indicantibus adnumerans momentis, ingentem medicaminum catervam educet in aciem, et quidem caput obsidebit emplastrum visicatorium, induratum et pertinacem intestinorum sentinam aëre scatentem adorientur alvum, aperientia et physagoga, suppetias ferent diversa anodyna et stomachica, ad ani fores excubias aget Unguentum de Linaria, et malum quo ocyus ut ponat caput, clysmatibus oppugnabitur.

Invitat porro luxuriam in medicaminibus neglectus illorum momentorum, quorum unum al-

1) Chr. Wilh. Hufel. in oben angef. Werke. S. 193.

2) Val. ab Hildenbr. Rat. med. Tom. I. p. 257.

terius repudiat medicinam, quæve Schellis Contrafrigiditiam audiunt. Ita luxuriant Cortice Peruviano omnes, quotquot illum audito solum intermittentis nomine propinant ægris.

Ipsa demum ægri ætas, sexus, consuetudo, ac idiosyncrasia formandam indicationem dirigentes, non perperæ luxum pharmaceuticam post se trahunt. Si dioxus vigebit in, Valeriana, Sylvestri, Moscho, Castoreo, Rhoë, aliisque remediis Dictaturam impertibus, si idiosyncrasia eorum abominatur usum, tolli audite debet, se
 H, m, comp, m, b, m, l, ap, et
 Prava medicaminum Selectio.

Quamquam nihil in medicaminum supellectili tam abjectum, tamque ignobile sit, quod positis certis adjunctis egregie non prædesset, ad Medici tamen spectat prudentiam, ut in hoc quoque passu electionem faciat, secus enim agendo fieri potest, ut ex vulgariis remediorum contemptu omnis in ipsam ac Medicinam pereat fiducia non aine insigni salutis hominum detrimento. Quæ vero, in rite sanandis morbis evitabilia juste dici possunt, aut saltem quæ a vera manu exhibenda sunt, licet varii sint generis, ad duo tamen capita facile revocantur: quædam nempe pretii sunt magni, hisque peregrina quæpiam nostratibus commode supplenda adnumerantur; alia autem sunt virtute egea usuque minus celebria, quo titulo digna sunt expo-

leta et dubia. Haud paenitebit laboris, si hinc loci horum utriusque classis pauca aliorum experientia qua talia demonstrata adferam.

Meritas remedium, quæ a Garamantis et Indis petuntur, laudes me obtere peritus velle, qui arbitratur, errat sane quam vehementissimè me; novi enim perbene, cuncta, quæ ad mortalium salutem, quoquo modo conferunt, et quorum virtutem casta detexit experientia, rectaque decantavit usus, in pretio esse habenda, et, deficientibus aliorum viribus, commode hominum ut inserviant, usui danda. In eorum vero quibusdam, quæ magnis advehuntur sumptibus, quæ vernaculis nec hilo sunt superiora, ac proinde solo propemodum novitatis amore ægris exhibentur, luxus est 1). Sic imprimis cui bono Sanguis Draconis, et Terra Japonica, si nobis Tormentilla, Quercus, Alumen, aliaque adstringentia suppetant 2). Estne Quassia superior vi sua nostro Centaurio, Trifolio fibrino, Absinthio, et amarissima Gentiana 3)? Tamarindos, qui passim adulterantur aceto, frequentissimè crasso sacchari et inquinantur cupro, Cassiamque fistulam inquinatis nostris saporis dulcis acido mixti fructibus ut asferre, luxus est nulla venia dignus 4). Balsamum Copaivæ et Peruvia-

1) Huxb. Profl. Vol. I. p. 25.

2) Z. Gottl. Huszty Krit. Komment. über die öster. Prov. - Pharm. S. 33.

3) Val. ab Hildenbr. Rat. med. Tom. I. p. 261.

4) Z. Gottl. Huszty in ob. angef. Werkb. S. 149.

num supplet. Theribinthina minori data dosi, et opio, si in diarrhoeam proclivitas adest, juncta 1). Ad quid sebaceam Physeteris substantiam ex Oceano septentrionali petimus, et rejicimus Sebum carvinum, Ovilum, et quamvis recentem pinguedinem nostram 2)? Profecto ipsum Arabicum Gummi nostra Ceratorum Amygdalarumque gummata supplere possent 3). An nostra Olea Menthae, Lavandulae, Rosmarini, et Chamomillae, semper recenter parata, et nunquam adulterata cedunt virtute sua peregrinis 4)? Aniso stellato optime surrogari potest Anethum foeniculum, Carum carvi, et Pimpinella anisum 4). Solis specificis quibusdam exoticis, paucisque aliis, quae fortuitus detexit casus, uti Cortici Peruviano, Camphorae, Opio vernacula substituere arduum est: consuetudo tamen quorundam Medicorum plura medicamina specificorum donavit auctoritate, quae experientia vera haudquaquam vindicari potest 6). Sic egregias, quas Moschus possidet, vires summe stimulantem, penetrantes, nervinas, antispasmodicas memo-

1) Jos. Sal. Frank Versuch ein. theor. pract. Arzneym. nach d. Grunds. d. Erregungstheor. TH. A. 8. S. 81.

2) Z. Gottl. Huszty in ob. ang. W. S. 51 — 53.

3) Val. ab Hildenbr. Op. cit. l. c.

4) Dan. Wilh. Trüll. Disp. pharmar. Tom. I. p. 307 — 308.

5) Cullena Mater. med. sibiricae v. Conbruch. S. 293.

6) Val. ab Hildenbr. Op. cit. p. 164 — 165.

non agnoscit; at veto quoties nobis genuinus advehitur? Sed et specialis ejus largissima quorundam manu in nervosis, ac repressis exanthematibus exhibiti vs magno collaudata clamore, vera praxi non comprobatur. Malum vero si fuerit levius, sufficiet Camphora, Spiritus cornu Cervi, et vesicantia 1). Castorei quoque efficaciam laudibus non respondet plene; ab omni volatili Alkali suppleri potest, et cum primis a Chamomilla vulgari ejusque preparatis seu in malo hypochondriaco mitigando, seu in parturientium doloribus sedandis, seu in spasms mulcendis 2). Nec Serpentina Virginiana, nec Contrajerva plus erigens et antiseptica est, quam nostra Valeriana Sylvestris, Angelica, Imperatoria, dummodo in bono colligantur loco, et debito asserventur modo 3). Polygalæ senega vires spuris in peripneumonis specificæ haud veris defenduntur observationibus; meliora facile ipsumque Antimonium in palmam præripit. Pari modo merita Cascariæ laus utut non sit deneganda; qui tamen Calamum aromaticum, Chamomillam vulgarem, Valerianam officinalem, Absinthium, aliaque tonica amara aromatica nostratia viribus suis inferiora esse censet, non nisi indurata adversus Corticem exo-

1) B. K. Traite. Diss. de Moschi Emit. laud. et abusu. Vratisl. 1783.

2) Jos. Salom. Frank. Surrog. für mehrere ausländ. Arzneyen. S. 36 — 40.

3) Val. ab Hildenbr. Op. et l. c.

tiore illius plantae fertur praedilectione 1). Si-
marubam quoque Americae prolem in usum tra-
here medicum, luxuries est; Arnicae montanae
radix vices ejus juste tenere potest, cujus vis
emensin ciens sedatur Angelicae vel Foeniculi
radice 2). Quid sibi vult China nodosa, Sas-
safir et Sarsaparilla in morbo syphilitico? Si
enim diaphoresis requiritur sub hydrargyrosi,
Bardana, Juhiperi lignum et Dulcamarae caules
gloriosa suas agent partes; si vero acria mer-
curii praeparata involvere in votis est, quid de-
malcebit magis, quam Althaea nostra, aliorum-
que vilium mucilaginum usus 3). Taraxacum
nostrum Leontodon depte suo leonino ex aequo
cum Carduo Benedicto decertare Medicorum qui-
vis novit. Saponem demum Debretzinensem re-
centi parari solitum adipe, ut plura alia prae-
teream, quis non preferet Veneto? qui ex ole-
is rancidis residuis paratur. Eorum quoque,
queis carere nequimus, plura ejusdem aut pa-
rum dissimilis vis usui dare luxuries foeda est.
Hinc si Mastix sufficit, quid Medico Olibanum 4)?
Si Copaivae Balsamum, necessarium est, super-
fluum erit Peruvianum raro sincerum 5). Lignea

1) Id. ibid. p. 266.

2) Jos. Sal. Frank in ob, angf. W. S. 14 — 16.

3) Fried. Kretschmar Versuch. ein. theor. pract.
Darstel. der Wirk. der Arzneyan II. Th. S. 393 —
400.

4) Z. Gottl. Huszty In d. Sch. citirt. W. S. 145.

5) Val. ab Hildenbr. Inst. Pharmac. p. 250.

Cassia usu cassa est, dum Cinnamonum habetur 1). Sed ne longior sim in pluribus similibus adferendis, sit hoc effatum pro norma: Quae sub aequali bonitate pretii sunt levioris, praeferenda sunt.

Videamus nunc pauca usu et virtute ignobilia, quibus Medicina luxuriatur. Si rectus diaeteticorum auxiliorum usus in sanandis morbis magis vigeret, leviori Medentis officium expleri posset medicaminum adparatu, et exactissime; plus enim saepenumero illis confertur ad laesam sanitatem emendandam, quam lagenis pharmaceuticis. Unde egregie hanc in rem facit Hippocrates insignis ille φύσεως Ιχθυήτης 2): Multū aegri, ait, etiam citra Medicorum opem sanantur, et sunt sanati. Qui enim etiam non adhibitis Medicis ex morbis convalescerunt, ut intelligant omnia necesse est, se, quod aliquid vel fecerint, vel non fecerint, itcirco sanitatem esse consecutos, aut enim inediā, aut copiosum cibum, aut uberiores potum, aut sitim,

1) Id. ibid. p. 284.

2) Επει δὴ ἐνταῦθα ὁ τεχναντία λέγων, ὅτι πολλοὶ ἤδη καὶ ἐχρησάμενοι ἰητρῶ νοσίουτες ὑγιαίνουσαν, καὶ ἐγὼ τῷ λόγῳ ἐκ ἀπιστίᾳ. Πολλὴ γὰρ ἀνάγκη καὶ τὰς μὴ χρωμένους ἰητροῖσιν, νοσήσαντας δὲ, καὶ ὑγιαίνοντας εἰδέναι, ὅτι ἢ δρώντες τι, ἢ μὴ δρώντες ὑγιαίνουσαν, ἢ γὰρ ἀσίτη, ἢ πολυφαγίη, ἢ πικρῶ πλείονι, ἢ δίψῃ, ἢ λιτροῖσιν, ἢ ἀλυσίᾳ, ἢ ὑπνοῖσιν, ἢ ἀσίχῃ, ἢ ὑπνοῖσιν, ἢ ἀγρυπνίᾳ, ἢ τῶ ἀπάντων τούτων παροχῇ χρωμένοι ὑγιαίνουσαν. Ἰπποκρ. περὶ τέχνης σελ. 3 -- 4. Ε' κ δ. τὸ Φοσο.

aut balnea, aut labores, aut quietem, aut somnum, aut vigiliam, aut eorum omnium promiscuum usum adhibentes sanitatem consecuti sunt. Et reapse vilipensis iis, quae ad aegrorum diætam spectant, fit, ut istudiose undique, quae morbos fugarent, conquirantur medicamina, sitque entia sine necessitate multiplicentur. Medicus autem rationalis, recte, tuto, feliciter, et via brevissima morbos impetens, edocetur multifaria sua experientia, plurima istiusmodi medicaminum, quae diæticorum induxit contemptus, aut viribus gaudere fere aequalibus, aut indigne plane vi sibi attributa gloriari, proinde luxuriae duntaxat gratia in medicaminum serie existere; spernit is ea, et optima selecta usui servat. Animus oboritur omnia luxuriantia hinc loci ob oculos ponendi: sed, partim quod opinioni aliquid dandum sit, partim quod res hæc angustus dissertationis cancellos excederet, manum a tabula moveo, sequentia solum paucissima recensens.

Sic vulgaris Acetosa frustra asservatur, Acetosella omni ex parte scopo medico satisfaciente. Anagallidis herbula fatua est, et antispasmodicam, ei quae adscribitur, vim nequaquam possidet 1). Anni elabuntur multi, donec rationalis Medicus Bellidem ex officina contra morbos educat 2). Ita quoque Bolus alba cum so-

1) Z. Gottl. Huszty in d. schon cit. W. S. 30.

2) Ebend. S. 31.

cia sua Armena exilio digna est, nulla enim vera praxis magnalia in terris his deprehendit 1). Immeritam Chamaedrios laudem in chlorosi, intermittentibus, ulceribus adstringendis, et tumoribus resolvendis docet altum ejus silentium. Si Absynthium vulgare Medicis sufficit, quid sibi vult ponticum 2)? Peræque si vulgaris Chamaomilla efficax est, procul esto Romana et Matricaria 3). Millepedes suo nomine dignissimi! in morbis sanandis vero claudicant 4). Cur Pœonia ex antiquitate commendetur in epilepsia, ignotum est, quum non desint, quæ ejus testantur inertiam, experimenta 5). Hypocistidis succus tantum adstringentium numerum auget 6). Cum Formicis et Lumbricis solum jactura spiritus fit 7). Si Syrupus aceti etiam delicatiori aridet palato; cur major datur prærogativa Syrupus acetositatis citri 8)? Conservæ multiplicant medicaminum gentem, sed non lætitiâ et dispendium faciunt Sacchari charissimo emendi præ-

1. Ebend. S. 23 — 24.

2) Val. ab Hildenbr. Inst. Pharmac. p. 183 — 184.

3) Id. ibid. p. 296. 410.

4) Fried. Kretschm. in d. schon cit. W. II. Th. S. 527.

5) [F. S. Voltelen Pharmac. univ. P. I. p. 272 — 273.

6) Fried. Kretschm. angef. Werk II. Th. S. 389.

7) Ebend. S. 446.

8) Erläuterungen der neuen österr. Militär-Pharmac. S. 98.

tio 1). Quorsum tot Aquæ destillatæ, tot Syrupi, tot Extracta, tot Tincturæ, tot Unguenta, quorum ne decima quidem pars in usu est, nisi ut iis Medicina luxurietur? Aceti antiseptici vires nemo unquam negabit; sed an illud tot ingredientibus luxurietur, necesse est? occur ad illud præparandum concurrat utrumque Absinthium, aliaque plura, quæ antisepticam Camphoræ vim non modo non superant, sed ne adæquant quidem 2)? Ipsi Aceto destillato simplex, si bonum est, merito præferendum est 3). Ex duobus, qui mercurio parantur, Aethiopicibus, mineralis relegatur ad ultimos Aethiopes 4); vim quippe ejus anthelminticam dubiam esse exemplo docet Ridlinus 5); et Boerhave salubriter monet, eum, si fortunate operatur, necatis vermibus, ano exire 6). Denique missis aliis nec in utroque diaphoretico Antimonio omnia tuta sunt 7), nam etiamsi optime præparatum sit, si diuturno asservatum tempore in usum vocetur, sævas nocendi exerit vires, quod jam Dolæus notavit 8), dicens Antimonium

1) Ebend. S. 68.

2) F. Gottl. Huszty. in d. schon cit. W. S. 58—59.

3) Dan. Vilh. Trill. Disp. pharm. Tom. II. p. 6.

4) Id. ibid. p. 8 — 9.

5) Lin. med. An. 1698 Mens. Jan. Obs. II. p. 6.

6) Elem. Chem. Tom. II. P. III. proc. 101, p. 431.

7) Ridlin. Lin. med. An. 1695. Mens. Jul. Obs. XII. p. 191 et seq.

8) Encyclop. med. L. IV. c. 6, p. 120.

diaphoreticum suis progressu temporis acquirere aculeos, imo imo praecordiorum anxietatem, vomitus crebros, alvum diarrhoicam torminibus junctam, leipothymiam, sudores gelidos, ardorem faucium cum vehementi siti, et corporis langvore produxisse veridici testantur 1). Juste proinde Trillerus 2) utrumque nominat hostem, quorum unum tela gerit aperte, alterum operta.

Illi, quibus hucdum dicta videntur severa, hoc modo mihi fors obloquentur! "Non dantur duo entia perfecte similia: sed demum medicamentorum quorundam effectus similes haberi, possunt tamen multis ex causis differre; quid quod plane Celsus 3) scripserit, non eadem omnibus etiam in similibus casibus opitulari? Tantum igitur, aiunt, abest, ut ejusmodi selectus locum habere possit, et uno pro quovis morbo medicamine salus hominum tuta sit, ut potius cum periculo mortis ea semper hoc pacto confligat, saepiusque occumbat. — Praemissa si negarem, de mente ac sanitate deturbatus essem; Celsi sententiam sanctam esse agnosco: sed cur propterea medicamina pauca, eaque efficacia ab aliis minori aut nulla pro dato scopo vi praeditis segregare arduum foret, haud concipio. Quodsi recte iis utendi noverimus modum

1) Dan. Vilh. Trill. Op. cit. Tom. II, p. 15.

2) Op. cit. Tom. II: p. 16.

3) De Med. L. I. Praef.

modum, sique experientiam veridicam magistram, qua medicamenti virtus niti debet, audiverimus: tum profecto omne utile, et aegris corporibus salutare sponte offeretur. Male porro me intelligit is, qui me, dum remediorum selectionem commendo, uno velut medicamine singulum morbum impugnari, et feliciter devinci posse opinari arbitratur. Non ita sane, equidem corporibus omni jure medicamenti nomine dignis quemque uti cupio, recta sanandi methodo praeunte. Neque metuendum est, spre-
tis minus efficacibus, penum pharmaceuticam adeo angustam effectum iri, ut unum solum cogamur singulo in morbo adhibere remedium; sapiens enim necessaria dum assidue quaerit, levi invenit negotio, atque hac ratione non cuius solum morbo sed cuius etiam individuo aegro in similibus casibus propria et plura, et efficacissima ei ad manus erunt medicamina. Sed pluribus super hoc in capite de damno luxus pharmaceutici.

III.

Inepta praescribendi Ratio.

Amandatis exoticis, quibus Medicina, nostra carere potest, et contemtis superfluis, luxuriare adhuc potest medendi methodus medicamentis, si inepte ea praescribantur; sufficiat praecipuos, quibus id fit, delibasse modos.

C

Imprimis dominabitur luxuria in medicamentis, si horum plura, quæ nomine, origine, et præparatione a se invicem differunt, ejusdem tamen fere sunt naturæ et efficaciæ, commisceantur. Sic, quis non cernit luxum in pilulis ex Gummi Ammoniaco, cum Gummi Galbano, cum Bdelio et aliis similibus confectis? Quid nisi luxus est, Althæam cum Malva, cum Salep et Verbasci floribus coctam ægro exhibere? Ecquis non dicet luxuriantem formulam esse illam, quæ Nucem Moschatam floribus Macis junctam continet? Tametsi autem in his aliqua deprehendatur differentia; exigua tamen est illa, et vix observanda, nisi velimus in minimis videri curiosi.

Alias vero luxus pharmaceuticus in eo conspicitur, quod remedia combinentur modo legibus chemicis adversante, aut nullo ad vim eorum et qualitatem habito respectu. Ita luxuriosus est is, qui dulcia miscet amaris, foetidis grata, etc. An hoc est, miscere utile dulci?

Quemadmodum multitudine medicaminum; ita et horum vel unius dosi luxuriabit Medicus. Sic luxuries est, Opii charissimi, aut Moschi, aut aliorum quorumvis plures citra necessitatem præscribere ægro doses; si enim una scopum assequi valet, quid opus pluribus?

Denique etiam illos luxui mancipatos dixerò, qui medicamina corruptioni obnoxia, aut actutum exhalantia, magna quantitate præscribunt. Exempli loco sit Emulsio Amygdalina, cujus libræ duæ tresve æstatis tempore, dum paucis post horis acescit, præparari jubentur.

Caput Secundum.

De Damno luxus in medicamentis.

Damni ex luxu in medicamentis oriundi Medicus, Ars, æger, et universum Reipublicæ corpus particeps evadit. Asserti tanti veritatem evincere contendens, a muneris medici in civium societate emolumento et præstantia ordiri constitui.

Postquam insito generi humano beate vivendi desiderio, quod ex congenito nostri ipsorum amore oritur, pellecti homines societatem coivissent, suapte natura enata est obligatio, qua singulus teneretur, se cuiuspiam accingere negotio, ut hoc modo commune bonum exurgat, vigeat, floreatque. Atque inde est, quod unusquisque facta ingenii sui periclitatione, vitæ statum sibi eligat, naturæ propensionem, et inditis sibi dotibus admensum. In tanta vero functionum, quarum quævis suam ad Reipublicæ felicitatem, sustentandam contribuit symbolam, diversitate, illa, quam Medicus ad-

ministrat, quæve communi civium sanitatis integræ conservatione occupatur, lapsum ejus præpedit, ac diversimode lacessitam restaurare nititur, omnes ceteras multis post se parasangis relinquit. Etenim citra Medicinam, quæ est intemeratæ valetudinis tutrix, neque mediæ vitæ sustentandæ inveniri, neque artes diversæ colli, neque hostilium armorum vis elidi potest, hæc ipsa, ubi nec Croesi opes, nec summæ dignitates prodesse valent, labentis vitæ vires erigendo, victrix exsultat 1); quid quod citra eam nec ingenii lumine et cultura utiles societati humanæ cives esse queant? Mens enim sana tantum in corpore sano. Meritissime igitur competit Medicis istud: ἡ γὰρ ἰατρικὴ ἐπιπέθειται πρὸς πάντων ἀνθρώπων 2). EV.

Ast quemadmodum secundæ hominum valetudinis tutela, quæ Medico curæ cordique est, nihil præstantius excogitari potest: ita nihil existit illa gravius, ut adeo suo Medicus officio, examussim perfuncturus, humanam prorsus naturam, inevitabilem utpote fragilitatem deponat sit necesse; late patentissimus enim est saluberrimæ Artis campus, in quo creber, rima, et multiplex occurrit peccandi occasio, nec ab ipso expertissimo facile declinanda 3), at:

1) Quintil. Declam. 268.

2) Homer. Odys. Rhaps. IV. v. 211. Unusquisque Medicus superat omnes homines.

3) Aug. Quinqu. Rivinus. Diss. de Medico inculp.

que hoc pacto Republicæ membra morbo adfecta, quæ santriens naturæ ope fuissent salutî restituta, manibus dando perniciosissimûs evadit societati medicinam faciens. Unde etiam Senex Cous 1). illum Medicum vehementer laudat, qui parum delinquit, qui nempe ita suum administrat munus, nihil ut in eo, aut saltem perparum desiderari vituperarive possit.

Multorum vero variorumque Medicum in functione sua peragenda vitiorum accusari posse, probe compertum habeo; sed siquid est, quod eum et ægrorum salutî, et suo honori, et Artis perfectioni, et Republicæ commodis noxium redderet: tum profecto luxu in medicamentis nihil potest esse infestius. Universe luxuriei terribiles in vita quis ignorat effectus? An non illa falsa tranquillitatis specie, vanis corporis voluptatibus, et jucunditatis umbra occæcando, totam civium rem familiarem abligurivit? an non maximos et stupendos absumsit thesauros? an non amplissima patrimonîa dilapidavit? an non summarum dignitatum splendorem obscuravit? Proferam graviora: Luxus in victu et amictu humanam decurtavit ætatem debilitando corpora, magnamque malorum cætervam generando; luxus urbes rapinis et incendiis objecit, Regna et Imperia florentissima, virium robore vicinis perhorrescenda, omnigenaque cultura celeberrima funditus evertit. Erit

1) Hippocr. L. de prisc. Med. p. 11. Edit. Fœs.

jam quispiam, qui vel hisce paucis non convinceretur, tot tantorumque malorum lernam in medicamentis, quibus pro civium vita ac sanitate læsa restauranda agitur, haud esse comperendinandam? — Ut vero distinctius mali magnitudinem exponam; tali procedam ordine, ut primo loco ostendam damnum ex luxu in medicamentis dimanans generatim, altero sistam noxam peregrinorum luxuriantium; et tertio describam detrimentum, quod ex luxu in compositionibus capitur.

I.

Damnum ex luxu in medicamentis generatim.

Ad morbos depulsandos non tam ingenti medicaminum copia, quam paucioribus saltem, iisque efficacibus opus esse remediis luculenter demonstrant egeni et plebeji solo domesticorum usu se se a morbis liberantes. Ipse Medicorum parens 1) illos laudat, qui paucis numero, bonis, et, quæ morbo conveniunt, medicamentis usi sunt. Et magno reapse ausu ingentem pharmacorum cumulum damnare posse Medicos reor, quippe qui in prælio cum morbis naturam habent auxiliatricem, omni Argo vigilantiores, quæ unita sua, eorum conamini

1) Idem. L. de Rat. vict. in morbis acutis. p. 383.

vi, ægrorum corpora a malorum pernicië multis protegit ægidibus; et ex manu redimit Mortæ. Quamobrem sedulo scrutari oportet, quo fidissima hæc ductrix tendat, ne multa remediõrum farragine illam agamus deviam 1).

At fors sic objiciet quispiam: Natura nihil frustra molitur. Largior. An igitur, aut, enormem remediõrum multitudinem ab eadem, ut eorum plurima nullius sint usus, productam esse dices? — Per decursum operis quædam huc facientia dixi; sed liceat prælixius hic respondere, ut, quod in re est, plene intelligatur. Quidquid in universa rerum machina, triplici contentum regno, mediantibus sensuum organis menti offertur, sive durabilem minerarum a pretiosissimo auro vilem usque ad argillæ texturam consideremus; sive stupendam vegetantium a summa Cedro ad minimos usque muscos copiam perpendamus; sive demum mirandam animalium a vastissimo Cete ad minimum usque acarum admiremur: omnia hæc et singula suum qualemqualem habere usum, nemo unquam inficias ibit. Verum enimvero ex cunctis his eo potissimum utuntur mortales, quo facilius, tutius, citiusque ad præfixam licet pervenire metam, reliqua tamen haudquaquam ceu superflua reputant, sed aut tamquam minori ex indole sua pro optato scopo assequendo potestate prædita, aut tamquam alteri fini obti-

1) Huxham Obs. de Aëre Vol. II. p. 49.

nendo destinata considerant. Itaque absum ab eo, ut maximum eorum, quæ medicamento insigniuntur nomine, numerum dicam esse superfluum, sed dubito, num cuncta hæc medicatrice gaudeant virtute. Nam Medicinæ columna mercurialis est experientia rationis innoxia fulcro; ipsius igitur medicamento quoque virtus e rectis experientiis, repetitis et multifariis desumenda est 1). Ast neque illa, quæ sibi medicantem recta experientia confirmatam vindicant vim, ideo nobis larga copia suppeditavit benefica natura, ut iis omnibus promiscue in usum tractis luxurietur medendi methodus, sed ut ubique sit ad manus remedium diversi generis malis sedandis, eorumque ferociæ compe-scendæ aptum, et nullibi defectus 2). Manifestavit enim vera experientia certas quorundam medicaminum, certis sub adjunctis, et securas actiones 3), atque hæc duntaxat Medico esse seligenda quisque concedet; reliqua alteri, cui magis idonea sunt, mandentur usui. Sit ergo multitudinem medicaminum salvare nitentibus hoc responsum: Non produxit natura magnam medicamentorum copiam, ut potissima eorum pars nulli inserviat usui; sed nec obtulit illa nobis hæc, ut cum multiplici noxa illis auxeriemur.

1) Fried. Kretschm. In d. schen cit. W. II. Th. p. 4.

2) Geor. Volf, Vedel De medic. facult. cognosc. et applic. p. 24.

3) Sam. Gottl. Vogel Kranken-Examen S. 230.

Sed redeamus, unde digressi sumus. Si artifex quilibet illam quærit *ἰσχυρίσασθαι*, qua leviori fatigio et securiori via suum effingat opus; quidni id fecerit Medicus sanitatis integræ faber? istud vero ille opè diffusi et confusi medicaminum chaos; in quo quid eligat, quidve omittat, incertus hæret, neutiquam efficiet; sed aut inertia, aut enervia ægris propinabit pharmaca 1). Hæc rei agendæ ratio similis est mori illorum, qui omnes homines sibi amicitiae vinculo conjunctos habere prædicant; nam tales nullum certe habent amicum, et qui omnia amant, nihil amant. Absurdum quidem hoc videtur dictu, sed tamen verissimum esse exempla ostendent. Aedificium struere volentes, omnes quasi quærimus in sylva arbores, atque omnes dum læstramus, nullam, quæ usui esset requisito, seligere valemus; si vero selectas tantum, fabricandis utpote ædibus aptas contuemur, quæ cedendæ sint, facillime invenimus. Melius illustrabit rem exemplum ex ipsa Arte nostra petitum. Sit nimirum quispiam, qui toti medicaminum, quibus facultas alvum ducendi inesse prædicatur, adparatui parem tribuat fidem; idem ille remedium purgans exhibere volens, utrum ex tanta farragine eligat, ambiget, destituitur namque directrice in nego-

1) L. Godefr. Klein Select. ration. medicam. Prælat.

tio suo idea 1). Sed morbus urget, et ne per longas invalescat moras, cogitur talis Medicus ex ampla suppellectili propinare remedium, utraque ei omnia æqualis sunt potentie, dubitare desinens, primum, quod occurret menti, exhibebit purgans. Si prosper forte successus, euge! bene ejus honori! bene sorti ægrotantis! Si vero medicamen morbo fuerit inferius, malum saeviet tanto liberius; si majores illius fuerint vires, obtorto quasi naturæ collo, in oppositum trahetur morbus statum 2); si demum ancipitis fidei illud fuerit, graves initio ægritudo jactabit minas, mortisque periculo involvet ægrum. Medicus his perterritus alterum subministrabit pharmon, succedet mox tertium, hoc excipiet quartum, sicque continuo temere aget. Interdum sic agendo casu reperitur conveniens remedium, ast salutaris ejus effectus a præmisso plane eliditur 3). Si inter hæc lethum oppetit æger; varia tum Artifici infortunii causa; mox ægri idiosyncrasia, mox viscerum atonia, mox peculiaris morbi indoles, mox sexcenta alia; poenitet eum tandem facti, sed sero sapiunt post sua damna Phryges. Certissimum ergo est, quod, qui rectam, qua ad metam itur,

1) Fried. Kretschm. In d. schon cit. W. II. Th. S. 4.

2) Val. ab Hildenbr. Init. Inst. clin. p. 145.

3) Aug. Quirin. Rivin. Disp. de medicam. dub. p. 70 — 71.

decurrit viam, in nullos impinget, anfractus aut salebras, et qui paucis iisque selectis mediis quidquam consequi adlaborant, parvo labore damnabuntur voti.

Quid vero ex medendi methodo remediis luxuriante in Medicum dimanet mali, paucis expendamus. Si, quemadmodum alibi memoravi, omnem Medicinæ vim in formanda legitima indicatione posita est; quis, amabo, illum officii sui observantissimum esse censebit, qui hac nihili pensa, audito vix morbi nomine, remedia exhibet ægris aut temere, aut solo adversus ea amore ductus, etiamsi dubiæ illa fuerint fidei? Temerarium, inquit Forestus 1), et insignis stultitiæ argumentum est, in anticipi medicamine periculum facere, dum nulla urget necessitas. Potestne illius Medici existimatio sarta tectaue manere, qui medicamenta, quæquæ in promptu habet, continua propinat ægrotanti serie, de apta eorum virtute, deque eo, num morbus sit gravis, vel levis, simplex aut complicatus, in ascensu, vel in ἀκμῆ, vel in decremento etc. prorsus non sollicitus? Porro si exhibendum medicamen morbo perinde ac ægro conveniens sit oportet, ecquis illum dixerit verum Therapeuticum, qui ægri idiosyncrasia, et cunctis, in quæ is natura sua propensus est, prius non indagatis, et nulla remediorum prudenti selectione facta mederi ni-

1) L. IX. Obs. 23, in. Scholiis.

titur? Summe salutare est circa hoc celebrari mi. Vogel monitum 1). Non facile, inquit, adhibeto remedia, antequam non resciveris, quae antehac illa adhibita fuere effectum. Et quoties, quæso, non contingit, ut medicamentum præparatum quam optime, generosum, et omne curationis punctum absolvens, unice idiosyncrasiæ causa aliam plane et contrarium producat effectum? Mel detergit, solvit, emollit; sed nonnullis etiam alvum movet parva plane exhibitum dosi 2). Moschum, aliaque fragrantem spargentia odorem feminarum quædam abominantur; sciscitari hoc ex illis si intermiseris, propinatis similibus (morbo non obnitate) excipientur leipothymia, et diræ convulsiones agitabunt ægras 3). En triplex ex hoc luxu malum! morbi nempe vis non fracta, imo fors periculum auctum, fama Medici mala, et remedium injuste infamatum unice ex eo, ægrorum quod placitis non conveniat. Sed de hoc satis; sit paucis dictum: medicum, qualiscunque luxu in pharmacis committatur error, culpa vacare non posse.

Sed Artis quoque salutiferæ perfectioni, luxurians medicaminum sylva quantum obstat, incredibile est dictu. Magnorum Medicorum iudicium est, Artem nostram, cui divinæ laudes sunt habendæ, si ad altiorem perfectionis gra-

1) Kranken-Examen, S. 226.

2) Boerhaave Elem. Chem. Tom. II. p. 165.

3) Ger. L. B. van Swiet. Dom. §. 433.

dum perducere velimus, maxima inter obstacula hoc præcipuum esse removendum, ut innumerabilium medicaminum mole in exilium acta, tutis, naturæ amicis, paucis et selectis cum ad corpora a morbis vindicanda, tum ad morbos devincendos uti incipiamus remediis 1). Etenim si verum est, illa solam ad Medicinam spectare, quæ vitam ac sanitatem integram tuendo, mortales a morborum injuria tutos præstant; si omnis mihi largietur, dubia a certis, a veris falsa prædenter esse segreganda; si illa tantum medica praxis verè salubris dici meretur, quæ ex observatione casta singulis affectibus certos præfigit concellus, et filo quasi Ariadne, quid agendum, quove ordine procedendum sit, docet; si denique una omnium in Medicina optime versatorum mens est, nihil esse assumendum, cujus perito est suspecta fides, efficacia incerta aut perniciosa plane et funesta: tum nunquam profecto Ars nostra, nisi repurgata fuerit, si dicere licet, Augiæ stabulum, proprio eruscabit nitore, nec, quæ occulta in ea esse creduntur, unquam emicabunt.

Consideremus ultimo paulisper, quid boni illi, quos prisca ætate in medicamentis luxuriosos fuisse novimus, quid vel ullius in Arte frugis fecerint? Primo jam obtutu adeo falsam illam medicaminum struem fuisse adparet, ni-

1) Luc. Theod. Pyl Diss. de medic. simpl. sum. effic. p. 8 — 9.

hil ut medicae momenti attulerit Scientiae. Plurima illis nitere videbantur, quae hodie sine splendore sordent, sine utilitate squalent, mollesque tanta nervis vidua cadit. Venerabilis est Arabum chorus, in lapsum pronae dextram qui tetenderat Arti, novisque inventis medicaminum ditarat thesaurum; sed, si quis animo a praedjudiciis libero, et attentione solida, vires eorum in tot tamque diversis morbis et corporum statibus collaudatas exploravit; steriles potissimum eas, aut et infestas aegris certissime deprehendet 1). Chymici haud levi rem medicam locupletarunt emolumento: applicantes quippe corpora corporibus, natosque inde effectus severe observantes, proprias multis vires, harumque actiones detexerunt optime. Postea vero quam invenis suis incomparabiles, ac prope divinas in morbis cujuscuque generis sanandis vires falsa ratione adscribere non erubuisse, et leges, cuncta, quibus obedirent corpora, dedissent, turpissime lapsi deplorandam Arti consciverunt jacturam. Inde, exclamante magno Boerhaavio 2), elementorum sine sensu strepitus! inde fermentorum commenta!

II.

Damnum ex luxu in peregrinis remediis promanans.

Tametsi hucdum dicta planissime evincant, luxuriam in remediis et aegri valetudini et Artis

1) Frid. Hoffm. Diss. de praest. remed. domest.

2) Orat. qua repurg. Med. facit. asseritur simplic. p. 360.

perfectioni, et Medici existimationi esse infensam: longe tamen majus ex eadem profluens detrimentum se se offeret, ubi medicam praxim exoticis et pretiosis medicamentis, queis inquilina surrogari queunt, occupatam fuerimus contemplati. Eam enim nobis quorundam remedium nostratum esse copiam, ut peregrina aliæque tuto ad suos relegare possimus, jam superius demonstratum fuit: non desunt tamen Medici, qui se munere suo neququam fungi posse arbitrantur, nisi pomposam exoticarum herbarum, balsamorum resinarum etc. congeriem in usum traxerint, atque tantum apud eosdem indigenorum inolevit fastidium, ut malint cum exoticis vituperari, quam cum domesticis laudari. Infirmo vero hancce eorum opinionem stare talo, præclare ostendit latinus Medicus 1), dum dicit: Licet sine peregrinis et conquisitis, et . . . medicamentis vulnus curare. Disertius vero huc facit Priscianus 2) sequentibus: Neque quum aegrotus adficitur, adeundus est mox Pontus, aut interiora Arabiae sollicitanda sunt ob Storacem vel Castoreum, vel alias fruges, quas longinquus orbis habet. Eleganter quoque super hoc loquitur celeberrimus de Haen 3), dicens: Si ad curandos morbos acutos absoluta est horum (pretiosorum) remedium ne-

1) A. Corn. Cels. de Med. L. V. c. 76.

2) In Proem. op.

3) Rat. med. Tom. I. p. 20 — 21.

cessitas; tur omnes nostri in Nosocomio non moriuntur? — Dolendum sane majorem nobis calceorum esse curam, quam valetudinis 1); illos enim nemo sibi ex India adferendos curat, nec Indorum corium nobis convenit, quum ob solum ibi ferventius, corii quoque tenerioris usus est: nos vero plagae lutosae et frigidioris incolae firmioribus ex corio nostro indigemus calceis. Peraeque nobis etiam materia medicaminum diversa requiritur ab illa Indorum, a quibus magna viarum longitudine distamus, et vivendi ratione, temperamento, climate, moribus morbisque dissidemus. Corroborat id illorum medendi ratio, qui majorem in peregrinis habentes fiduciam, remedia praescribunt caeteroquin *καταπρα*, successu nihilominus prospero semper fere frustrantur. Sic res procedit, si noctuae extra Athenas quaeruntur,

Sed alia adhuc longe majoris momenti ratio suppetit, cur exoticis advehendis tantopere desudare haud sit necesse. Insatiabilis nempe vendentium et graeca fide mercantium libido foede corrumpit ea, corruptaque pretio concedit aucto. Et ita sane est; dum enim illa de manu in manum aliquoties traduntur; facillime praebetur vitiandi ansa; et cui non est comperitum, rem ignotam, qui vendit, ne damnum patiatur, aliis, quibuscum aliquam illa similitudinem

1) Thom. Barthol. Diss. De morbis Dan. sur. p. 83.

dinem habet, admissiore 1)? Castoreo sanguinem Castoris Gummi Ammoniaco subactum, Asæ foetidæ Sagapenum, Croco flores Carthami etc. addi, sat hæcudum usitatum deprehendimus 2). Quis jam, quæso, horum valor? qualis Medici talibus armis de morbo triumphus? An non plus præstabunt nostra, quæ genuina, quæ corruptioni minus obnoxia, et vilioris pretii, et morbis nostris depulsandis magis idonea sunt?

Insignis vero imprudentiæ signum foret, istiusmodi multo etiam nummo remedia hominibus fortunæ tenuioris propinare 3); medicina enim egenis tolerabilis sit oportet, ne fastu medicaminum præ ipso morbo magis præmantur 4). Sic: concessero ex officinis deprompta odora-
menta εν τῇ στυχοτῇ nervosa et a cheneangeia oriunda suo gloriari emolumento; nemo tamen erit, qui apud infimæ sortis gentem pennas, crines, hisque similia, prout in manus veniunt, non præferet, præcipue si Hannibal ad portam est, tum enim proxima sunt optima.

Quodsi demum noxam ex luxuriantibus peregrinis in Rempublicam dimanantem spectemus, multis illa viribus spoliatur; quo enim audacius illis utimur, et quo magis eorum necessari-

1) Aug. Quir. Riv. Disp. de medic. offic. cens. p. 93.

2) Id. ibid. p. 99.

3) Aug. Quir. Riv. Disp. de med. inculp. p. 8.

4) Ger. L. B. van Swiet. orat. de Medic. simpl. vera p. 22.

tatem (luxuriose) confirmamus, eo facilius imminuitur industria et divitiæ Nationis, quas piique relinquunt, ut rebus impendantur utilioribus, aut pauperibus morbo pressis, medicina fieri possit. Milliones profecto mittuntur quotannis ad exterâs provincias medicamentorum coëmendorum causa, quæ quidem necessitas facile evanesceret, si majori conatu inquilinas inquireremus virtute excellentes herbas, et de singulis conquireremus observationes incolarum, a quibus discere neminem pudere debet 1), quem admodum Mithridatem fecisse refert Plinius 2); ille enim a subjectis sibi hominibus singula exquirens, scrinium commentationum, exemplaria, effectusque suis in arcanis reliquit.

III.

Damnum ex luxu in medicamentis compositis et inepte mixtis profluens.

Liceat tandem paucis exponere, quid mali luxuria in compositis et pravo modo mixtis medicamentis consciscat. Nunquam remedia pro morbis tuto et perfecte sanandis componere et miscere velle, esset finem velle absque mediis sufficientibus; non desunt enim compositionem requisitam ac justam absolute exigentia momenta, quorum præcipua hic expendam.

1) Th. Barthol. Diss. cit. p. 90.

2) H. N. L. XXV. c. 2.

In primis varia adjuncta, ipsaque hominum diversitas efficit, ut idem morbus diversis stipetur symptomatibus in nullo cum mali principis causa nexu existentibus; omnis hoc in casu prudens Medicus, ægri saluti probe consulturus, medicamini uni, morbus, quod postulat, alterum congruum admiscebit, et si e re videretur, tertium, quartumve 1). Sit exempli loco æger ætatis virilis, aut ventriculo nimis irritabili donatus, qui simplici vexatur intermittente, propinatum ei contra tyrannidem hanc corticem Peruvianum sumit, verum mox alvum nulla alia agente causa crebrius excernit, morbi vires augmentem; non pones malo aliter arginem, nisi pro re nata, aut Aurantiörum corticem, aut Cinnamomum, aut Melissam, aut Spiritum nitri dulcem memorato cortici adjunxeris. Quodsi vero Cortex Peruvianus alvum obstruit, quemadmodum passim fieri norunt cuncti Medici rationales in feminis, in individuis hæmorrhoidum malo obsessis, aut sedendo res suas peragentibus: irrita tum clysterum efficacia, Cortici adjungere oportebit Rheum, aut Aloën, aut Salem polychrestum, etc. En aliud exemplum: Aeger tabescens torquetur febre intermittente, diarrhoea et hydrope; quatuor hæc hydræ capita solo Corticis Peruviani ense non amputabis, nisi illiniveris illum guttulis Laudani liquidi Sydenhami; Scillam porro ma-

D 2

1) Fried. Kretschm. angef. Werk. I. Th. S. 19.

ritimam si evitaveris, in Charybdin hydropis demerges ægrum.

Interdum vero remedii, quod morbus deponit, virium qualitas determinata est, sed quantitas, morbo ut congrua sit, acui debet. Inde est, quod Medici Rheum sæpenumero nubant Sali medio; inde est, quod Taraxacum coeulent Cichoreo. etc.

Alias compositionem necessariam reddit cæti generis morbus remediis peculiari modo compositis depulsus. Ejusmodi compositum remedium sistunt Pilulæ Janini, quæ hoc modo et ex sequentibus ingredientibus coalescunt: Rp. Folior. Sen. unc. Sex. Coq. in Aq. pluv. Mens. duab. ad rem. dimid. quant. Colat. bull. adm. Agar. Scam. Rad. Mechoac. — Rheb. — Bryon. Hermodact. aa. unc. tres. Turpet. min. Gummi Gut. Troch. de Alhand. Merc. dulc. Tart. emet. aa. unc. un. Croci Mast. aperit. Nitri dep. aa. unc. quatuor. Aethiop. min. unc. duas. Aloës. Rad. Jalap. aa. unc. sex. Evapor. ad consist. massæ pilul., et f. inde pil. — Adeo hæc pilulas in hydrothorace laudat Auctor, vix ut audeat vel unum ex hac compositione ingrediens omittere 2).

Sæpe vero propinandum remedium corrigente indiget, quod nimirum aut noxam illius tollat, aut exaltatam deprimat vim. Atque hæc

1) Auct. et. l. cit,

2) *Selle Medizin*, Clib. p. 363.

causa est, quod agro irritabili Jalappæ resina cum oleosis exhibeatur, aut mucilaginis.

Delicatiores et infantibus, ne nausea oriatur et vomitus, medicamina additis aliis grata sunt reddenda, quin tamen vel tantillum deperdatur virtus. Hanc in finem addunt Medici e. g. Rhesi corticem Citri, Quinquina Cinnamonum, Gentianæ Caryophyllos; Mercurio Sulphur, quod syalagogam ejus impedit actionem.

At vero extra necessitatem medicamina, sales utpote plures, extracta quo tria ejusdem fere virtutis in unam compingere formulam, est certe confundere et porrumperere ea, ignorare morbum, aut satiare nosse re¹⁾; unde nec mirum, si sæpe acri majus sentiant levamen ab usu simplicium per imperitos exhibitorum, quam a Medicorum apparatu specioso solum et magnis sumptibus comparato²⁾. Sanctum est hoc conjugæ faciens Linæi Canob³⁾? Qui potest incederi simplicibus, dolose aut frustra quaerit composita.

Sed adgrediamur rem serio. Qui qui incongrua simplicium compositione, et trium ulnarum formulis ægrum saluti restituere, satagunt, hæud absimiles sunt Musico minus perito, qui, ne deficiat, quib³⁾ manibus pedibusqueprehendere potest, cymbali clavos, pulsat intrepidus

1) Val. ab Hildenbr. Inst. Pharmac. p. 163.

2) Aug. Quin. Rivin. Disp. de Medic. offic. Cens. p. 120.

sperans fore, ut hoc pacto inter alios eum quoque deprehendat sonum, quem melodia exigit. Verum enimvero quemadmodum talis concentus raro admodum evadit harmonicus: ita tantum abest, ut Medicus, farragine remediorum temere congestorum in securum aegros devehat portum, ut potius eos dubiis æqueris fluctibus obficiat. Tale autem factum, quomodo officio Medici, et, quem is in hominum serie cum dignitate et emolumento tenere cupit, loco consentaneum esse possit, non video.

Premittit porro intempestivas remediorum compositiones, etiam illud, quod nimirum talis luxuriosa medendi ratio ab usitatis naturæ operationibus recedat: volvamus quippe oculos quaquaversus, decurramus per immensum mundi campum, exigamus ad libram iudicii omnium ejus partium nexum, ubique deprehendemus naturam non agere per plura, quod fieri potest per pauciora. Itaque medicam quoque Artem his circumscribendam esse terminis extra dubium, ut ponam, simplicia attingam, et composita interponam; contraria enim juxta se posita magis elucescunt.

Alimenta inter et medicamenta aliqua intercedit analogia, prout enim illa præsentem conservant sanitatem, ita hæc eandem læsam emendant; atqui magis naturæ nostræ accommodata sunt alimenta simplicia, quam multa ex multis operose conflata, nam quid a luxuriante ciborum præparatione expectandum sit, ve-

rissime expressit Romanæ luxuriæ Censor 1), multos, dicens, morbos multa ferenda fecerunt, et simplex ex simplici causa valetudo. Sed ipsa quoque experientia confirmat, naturam simplici nutritionem peragere methode: Victitent nimirum rustici certo tempore solo pane et aqua; divites interea lautis suis et delicate præparatis fruantur dapibus: natura in his perinde ac in illis (licet dispari gradu) secernet tum ex simplici pane, tum ex lauto cibo chylum, et ex hoc in sanguinem converso omnes conservationi corporis idoneos succos. Si igitur naturæ ad præsentem sanitatem conservandam sufficiunt alimenta simplicia: procul dubio etiam medicamina simplicia læsionibus ejus seu mitigandis, seu tollendis paria erunt; si autem ita, occurram tam sollicite magnis Medicos compositionibus occupari oportet?

Quid vero quod enormes ejusmodi medicaminum compositiones nec generis humani statu considerato comprobentur? Maxima quippe pars hominum novercam experitur naturam, ac paupertatem jure quasi hæreditario in se derivatam, et tamen eam fert, imo graviores adhuc rerum ambientium perpetitur injurias. Nulla prorsus proportio est inter numerum, vires, ab stratagemata hostium, quibus vita humana obnoxia est, et inter præsidia illa, quibus potissima generis humani pars instructa est; an

1) L. An. Senec. L. I. Epist. 4b.

igitur benigna mater natura tantam multitudinem in necessariis ad morbos averruncandos subsidiis deseret? Longe aliud docet hic experientia; miserae namque sortis homines aerumnis expositi sunt non secus ac divites, et tamen non minus sani; minoribus ac paucioribus instructi sunt tuendae sanitati integre aptis facultatibus, et tamen non minus longaevi; quae ratio? nisi quod ceteris paribus simplicior sit eorum in victu et medendo praxis.

Non possum hic adhuc illud sicco pede pertransire, quod luxu in compositis et diversimode mixtis, minor Artis nostrae progressus sperari possit. Etegitur simplici medendi methodo, multa, quae precaria vis medicatrix tribuitur, exularent, heu! e medica penu, aliorumque corporum; quae partim noxae, partim levissimae efficaciae accusantur, salutaris virtus innotesceret; ipsae plane herbae venenatae mortalium in salutem vocarentur. Centenae namque sunt venenatae plantae, et quia venenatae, ideo salubres 1). Porro luxuriosa hac multa commiscendi consuetudine abolita, accuratius faciliusque remedium vires possent cognosci, cognitae feliciter applicari, applicatae meliores ederent effectus, et hi exactius observarentur. Nam duo solum simplicia, si simul componantur, non tam mixtam, quam mutatae producant actio-

1) De Haen Rat. med. Tom. I. p. 355.

nem: et quanta igitur requiritur perspicacia, ut, quae unita haec vix produxit effectum, et quantum cuius tribuendum sit, rite comperiat? Atque hic scrupulus efficit, ut de remedium viribus tantae, plerumque sint dissensiones, ut quot fere capitae tot sensus existant. Confirmat hujus rei veritatem Fridericus Hoffmannus ita censerens: Si causam virium medicinarum ignorantiae pervestigamus: vix aliam subministrari posse remur, quam has duas; primo, quod medicamentorum textura et elementa non sint nota; secundo, quod usus medicamentorum, in immensa mole compositorum, et saepe absque sociatorum, fieret 2). Utinam exiguus ille specificorum numerus cumulari posset, quam beati tunc forent omnes humana conditione nati! (nae, qui vel unum specificum in Medicinæ gazophylacium intulerit, plus sibi deviciet genus humanum, quam plurimis compositionum plaustris.

Quodsi demum historiam lucem veritatis consulamus, multorum saeculorum primi ordines Medicos reperiemus, qui luxam in miscendis et componendis remediis cane pejus et angue evitabant, atque ita pro simplicitate loquebantur, sicut Cicero pro domo sua. Quisque mecum consentiet, punctum vitae primaevis quoque ad-

2) Fried. Kratzebm. Is de schon cit. W. II. Th. S. 18.

3) Opusc. phys. med. Tom. II. Praef.

duxisse secum lineam mortis, ut nihil de ambientium rerum injuriis dicam, quæ tum graviores fuere, quoniam nec de domiciliis provisum fuit. Jam vero si per saeculorum scalas ascendamus, observabimus, quemadmodum in *eleavorum* opusculi dixi, medicinam paucarum herbarum fuisse scientiam, medicamina vulgaria ac paratu facilia, quibus tamen sanitas amissa revocabatur, et revocata in longam, annorum seriem protrahabatur. Descendamus hinc ad illa tempora, ubi Medicina Artis induit formam. Prodeat Medicorum Coryphæus, simplicitatis medicamentum amantissimus! qui ptisana, melle, aceto, lacte, hujus sero; aquis mineralibus, helleboro, thapsia, seminibus laureolæ et paucis adhuc aliis simplicibus cum morbis congredebatur, eosque felicissime proterebat 1). Cur vero ceteri ejusdem ævi regiam hanc medendi viam reliquerint, et sesquipedalibus formulis uti maluerint; causa fuisse videtur auri sacra fames, et inanis gloriolæ cupido 2), quæ vitia antiquissima esse, nemo, nonnisi antiquitatum ignarus negabit. Pergamus ad Arabes. A septimo inde sæculo, quo barbaræ gentes armis igne cædibusque et rapinis omnia replebant, atque nox atra involvebat Medicinam 3), facem

1) K. Sprengel Vers. ein. pragm. Gesch. d. Arzneyk. II. Aufl. I. Th. S. 422.

2) Ger. L. B. van Swfet. Orat. de Medic. impl. vetera. p. 11.

3) Blumenb. In h. m. Secl. V. §. 94. p. 83.

accenderunt Arabes, ac præ ceteris Chymiam et Pharmaciã summopere collustrarunt 1). Si jam faciem Medicinæ hujus gentis intueamur, vix præsumeremus, quempiam inter eos fuisse compositionum osorem; nihilosecius habuit simplicitas etiam horum quosdam patronos, quorum unum solum et præcipuum Alsahrabium memorasse sufficiat, qui nimiam in componendis medicaminibus curam vanitatem esse ait 2). Fetamus nunc pedem ad propiora tempora, et excitemus Thomam Sydenhamum, qui intime persvasus fuit, Artis medicæ pompam non tam in formularum concinnitate, quam in morborum curatione cerni 3). Devolvamur propius et salutemus Fridericum Hoffmannum, in cujus operibus tanta præstant remediõrum simplicitatis laudatæ testimonia, ut, quibus potissimum hic utar, dubius ancepsque hæream. Inter cetera ait is 4): qui simplicissimis herbis, flosculis, et radicibus curat, omnium felicissime medetur. Et alibi 5): Ad morbos propulsandos non est opus tam ingenti medicaminum copia, sed paucioribus saltem ac simplicioribus. Suis in hujusce Viri sententiam pedibus venit M. Boerhaave, cujus in laudes erumpere, non convenit, quum is su-

1) K. Spreng. ebend. II. Th. 3. 346.

2) Freund Hist. med. p. 530.

3) Op. med. p. 314.

4) Diss. de Millefol.

5) Diss. de medic. simpl., motu, ined., usu lact. asin. etc.

pra omnem laudem est. Pressit ejus vestigia
L. B. van Swieten, cujus illustrissimum no-
men sine honorifica praefatione proferre erube-
seo. Eandem cum ipso viam calcavit celeberrimus
de Haen, qui in fronte suae Rationis me-
dendi 1) declarat, se aegris aquam hordei et ave-
nae, Athasam vel Verbasci flores aut Rhoeados
aliaque paratu et inventu facillima; missisque
magniloquis et vaniloquis formulis totum se con-
secravit simplicibus, quae vetustas cognovit,
neglexit posterior aetas; ex oblivione suscitandis 2).
Utinam per hancce magnorum naturae
Sacerdotum semitam, quae ad generis humani
salutem ducit, hodie quoque omnes Medici pro-
cederent! Utinam autem illud Jani Damasceni 3)
ad suum filium monitum sancte observa-
rietur! his ille verbis utitur: Pharmaca tibi sint
certa et pauca usurpata, eaque, quibus maxi-
me uti possis, ac quorum operationes et pote-
states jam multoties expertus es. Totius enim
multitudinis notitia incomprehensibilis est: ac
cum per singula volueris inquirendo discurrere,
multiplici diversitate distentus, nescies, cui de-
beas fidem adhibere.

Cunctis denique allatis pauca adhuc haec
subjungo: Quemadmodum nec Typographis tot
litteris est opus, quot verba imprimenda, nec

1) Tom. I. de medic.

2) Id. ibid.

3) Aphor. 33.

Pictori tot coloribus, ac penicillis, quot imagines pingendæ : ita nec Medicis tot medicamina sunt necessaria, quot morborum nomina. Pauca et efficacia, vernacula et certa, simplicia et levibus comparanda sumptibus, suo tempore, ac debito ordine data satisficient et ægrorum valetudini, et Artis perfectioni, et Medici honori, et communi Reipublicæ bono. — Atque ita Dissertationi impono finem fatens, materiæ hujusce veritatem longe pluribus ac gravioribus firmandam fuisse argumentis; sed hæc solum nunc humeri mei valent, plura ferre recusant.

These

Theses defendendae.

1.

Tussis convulsivæ proxima causa videtur esse miasma proprii generis, contagio se se propagans.

2.

Dies critici in febris negari nequeunt.

3.

Angina membranacea est indolis inflammatoriae.

4.

Pleuritis per sputa non judicatur.

5.

Ad morbos inflammatorios graves cito et tuto sanandos plurimum contribuit venæ sectio.

6.

Febbris petechialis propriae indolis non datur.

7.

Status putridus in morbis perperam a solo infecto aëre repetitur.

8.

Rabiei caninae causa nec aestus, nec frigus, nec inedia, nec ferventes cibi, nec ficitia sub lingua assumptus vermis, nec iracundia protracta, sed oestum venereum dum vexans et non pacatum.

9.

Indoles passionis hystericæ hucdum non satis determinata.

10.

Simplicitati præprimis in præscribendis remediis studendum.

11.

Dantur remedia specifica.

12.

Vaccina tutos reddit homines a variolis, et est caeteroquin innocua.

13.

Sine Cortice Peruviano, Opio, Camphora; Mercurio, Ipecacuanha, venae sectione, et Vesicantibus Ars medica exerceri nequit.

14.

Explicationes actionis mercurii specificae in Lue venerea pulchrae potius quam verae.

15.

Aqua frigida in morbis contagiosis et exanthematicis sive repente aegris adfusa, sive balnei forma adhibita, est acceptis remedium.

16.

Novi quandoque morbi emergunt.

17.

Delirium a mania probe distinguendum.

18.

Veneni definitio logica non datur.

19.

Individua ex familia, cui mania est haereditaria, ab incedo matrimonio legibus politicis severissime retineantur.

20.

Signa, quibus innotescat, inquamiam per alium fuisse suspensum, saepe saluta-

Österreichische Nation

+Z17027180

Digitized

Google

